

SLOVENSKÝ NÁRODOPIŠ SLOVAK ETHNOLOGY

60 | 1
• 2012

Z OBSAHU

BAHNA, Vladimír: Teoretické poznámky k pojmu memorát v kontexte psychológie spomienok

JANTO, Juraj: Sociálne siete a obnova mestských panelových sídlisk

HORÁKOVÁ, Lenka: Poverové predstavy Slovákov na vybraných územiach Rumunska, Maďarska a Srbska v diachrónnej perspektíve

ISSN 13335-1303
EV 3355/09
MIČ 49 616
Cena 2,50 €

SLOVENSKÝ NÁRODOPIS (SLOVAK ETHNOLOGY) vychádza päťkrát ročne v Ústave etnológie Slovenskej akadémie vied v Bratislave. Prvé štyri čísla každého ročníka sú v slovenskom jazyku, piate číslo je v anglickom jazyku.

Slovenský národopis prezentuje výsledky výskumu v oblasti etnológie, kultúrnej/sociálnej antropológie a príbuzných disciplín. Príspevky uverejnené v časopise sú teritoriálne orientované na územie Slovenska a región Strednej Európy, zamerané sú na analýzu sociálnych javov založenú na dátach získaných prostredníctvom terénneho výskumu. Redakcia časopisu preferuje príspevky analytického, teoretického alebo syntetizujúceho charakteru, ktoré prispievajú k aktuálnym diskusiám v sociálnych vedách. Tematicky je časopis zameraný najmä (nie však výhradne) na etnický, kultúrny a historický vývin v Strednej Európe, na sociálne a kultúrne aspekty ekonomickej a politickej transformácie, na modernizačné procesy v urbánnom i rurálnom prostredí, na etnickú a menšinovú problematiku, na problémy kultúrneho dedičstva v európskom kontexte, ako aj na dejiny spoločenskovedných disciplín. Okrem problémovo orientovaných vedeckých štúdií časopis uverejňuje tiež materiállové štúdie, recenzie a anotácie kníh, rozhovory, diskusné príspevky a správy o dianí v sociálnych vedách.

Časopis poskytuje priestor na diskusie o kľúčových problémoch v sociálnych vedách, ako aj na kritické komentáre k publikovaným príspevkom. Uverejnené štúdie prešli obojstranne anonymným oponentským konaním, oponenti sa vyberajú z medzinárodného okruhu odborníkov.

HLAVNÁ REDAKTORKA

Gabriela Kiliánová

JAZYKOVÉ KOREKTÚRY

Zora Vanovičová (slovenčina)

Ruth Zorvan (angličtina)

REDAKCIA

Tatiana Podolinská

Vladimír Potančok

GRAFICKÁ ÚPRAVA A PRÍPRAVA DO TLAČE

Eva Kovačevičová-Fudala

REDAKČNÁ RADA

Marta Botíková, Dušan Deák, Ľubica Droppová, Bernard Garaj, Hana Hlôšková, Eva Krekovičová, Jan Krist (ČR), Peter Salner, Zdeněk Uherek (ČR), Miroslav Válka (ČR), Iveta Zuskinová

REDAKČNÝ OKRUH

Regina Bendix (Georg August University of Göttingen, Germany), Michal Buchowski (Adam Mickiewicz University of Poznań, Poland), Ingrid Slavec Gradišnik (Slovenian Academy of Sciences and Arts, Slovenia), Ullrich Kockel (University of Ulster, United Kingdom), Vladimir Penchev (Bulgarian Academy of Sciences, Bulgaria), Dragana Radojičić (Serbian Academy of Sciences and Arts, Serbia), Klaus Roth (Ludwig Maximilian University of Munich, Germany), Davide Torsello (University of Bergamo, Italy), Helena Wulff (University of Stockholm, Sweden), Elena S. Uzeneva (Russian Academy of Sciences, Russia)

OBÁLKA

Predzáhradka a ihrisko v skúmanej lokalite - k príspevku JANTO, Juraj: Sociálne siete a obnova mestských panelových sídlisk (foto autor)

Slovenský národopis je evidovaný v medzinárodných bibliografických databázach: MLA, CEEOL, Ulrich's, Willings, CEJSH a ERIH (impaktovaná databáza ESF)

ČASOPIS
ÚSTAVU ETNOLÓGIE
SLOVENSKEJ AKADÉMIE VIED

Vydáva Ústav etnológie SAV
Ročník 60 / 2012

OBSAH

EDITORIAL

POTANČOK, Vladimír: Editorial • 5

ŠTÚDIE

BAHNA, Vladimír: Teoretické poznámky k pojmu memorát v kontexte psychológie spomienok • 6

JANTO, Juraj: Sociálne siete a obnova mestských panelových sídlisk • 18

MATERIÁL Y

HORÁKOVÁ, Lenka: Poverové predstavy Slovákov na vybraných územiach Rumunska, Maďarska a Srbska v diachrónej perspektíve • 38

ROZHOVOR

Od gajdovania ku katedre - etnológia v Bielorusku (Jana SUŠIENKOVÁ) • 55

ROZHĽAD Y – SPRÁV Y – GLOS Y

Ester Plicková (2. 7. 1928 - 1. 12. 2011) (Juraj ZAJONC) • 58

Rozlúčenie s PhDr. Dagmar Klímovou, CSc. (2. 2. 1926 - 2. 3. 2012) (Hana HLŔŠKOVÁ, Jana POSPÍŠILOVÁ, Zora VANOVIČOVÁ) • 62

PhDr. Viera Ábelová (23. 12. 1930 - 4. 1. 2012) (Rastislava STOLIČNÁ) • 63

K životnému jubileu univerzitného profesora PhDr. Jána Michálka, DrSc. (Zuzana PROFANTOVÁ) • 64

K životnému jubileu PhDr. Arneho B. Manna, CSc. (Zuzana KUMANOVÁ, Agnes HORVÁTHOVÁ, Klára ORGOVÁNOVÁ, Alexander MUŠINKA, Michal VAŠEČKA, Jana BELIŠOVÁ) • 73

Konferencie Kultury a hranice / Cultures and Borders, Vršac (Srbsko) (Miroslav VÁLKA) • 77

Konferencia Výskum a vzdelávanie o holokauste v strednej Európe (Lenka KOIŠOVÁ) • 79

XV. ročník odborného seminára Etnológ a múzeum: dokumentácia 2. polovice 20. storočia a súčasnosti (Eva ŠEVČÍKOVÁ) • 81

Zaostrené na kultúrne dedičstvo - seminár o kultúrnom dedičstve malokarpatského regiónu (Michal NEMEC) • 83

„Ohýbaj ma mamko...Narodenie, detstvo a mladosť v tradičnej kultúre Slovenska“ (Miroslava BOBÁKOVÁ) • 85

Úvodné slovo pri prezentácii publikácie Cirkevná kultúra Slovákov v Maďarsku (Ján BOTÍK) • 90

Cestou k interdisciplinárnemu dialógu (spolupráca Katedry etnológie a kultúrnej antropológie FiF UK v Bratislave so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave) (Dita CSÜTÖRTÖKYOVÁ) • 93

RECENZIE – ANOTÁCIE

Tzvetan Todorov: Strach z barbarů. Kulturní rozmanitost, identita a střet civilizací (Magdaléna KUSÁ) • 96

Tatiana Podolinská, Tomáš Hrustič: Boh medzi bariérami (Eva KREKOVIČOVÁ) • 98

Karol Janas: Perzekúcie Rómov v Slovenskej republike (1939 - 1945) (Arne B. MANN) • 99

Blanka Soukupová, Hedvika Novotná, Zuzana Jurková, Andrej Stawarz (Ed.): Město - identita - paměť (Anna KASANOVÁ) • 102

Marta Wójcicka: Dawno to temu, już bardzo

- dawno... Formuły ramowe w tekstach polskiej prozy ludowej (Zuzana PANCZOVÁ) • 104
- Eva Večerková: Lidové obyčeje a jejich výtvarné komponenty. Tvary a symboly (Věra FROLCOVÁ) • 105
- Lia Ryšavá, Vlastimil Sedlák: Zapomenuté zkazky. Pověsti a vyprávění o evangelících z Boskovicka a Jevíčka (Zora VANOVIČOVÁ) • 107

- József Liszka (Ed.): Acta Ethnologica Danubiana 12. Az etnológiai központ évkönyve. Ročenka Výskumného centra európskej etnológie. Jahrbuch des Forschungszentrums für europäische Ethnologie (Izabela DANTEROVÁ) • 108
- Janka Kruk: Simvolika belaruskaj narodnaj kul'tury (Jana SUŠIENKOVÁ) • 109

CONTENTS

EDITORIAL

- POTANČOK, Vladimír: Editorial • 5

ARTICLES

- BAHNA, Vladimír: Theoretical Remarks on the Concept of Memorat, in the Context of the Psychology of Memories • 6
- JANTO, Juraj: Social Networks and the Renewal of Urban High-Rise Settlements • 18

RESEARCH REPORTS

- HORÁKOVÁ, Lenka: Superstitious Ideas of Slovaks in Selected Regions of Romania, Hungary and Serbia in a Diachronic Perspective • 38

INTERVIEW

- From Playing Bagpipes to Staffing a Chair Ethnology in Belarus (Jana SUŠIENKOVÁ) • 55

NEWS

- Ester Plicková (2. 7. 1928 – 1. 12. 2011) (Juraj ZAJONC) • 58
- Leave-taking with PhDr. Dagmar Klímová, CSc. (2. 2. 1926 – 2. 3. 2012) (Hana HLŮŠKOVÁ, Jana POSPÍŠILOVÁ, Zora VANOVIČOVÁ) • 62
- PhDr. Viera Ábelová (23. 12. 1930 – 4. 1. 2012) (Rastislava STOLIČNÁ) • 63
- For the Life Jubilee of Professor Ján Michálek, PhDr., DrSc. (Zuzana PROFANTOVÁ) • 64
- For the Life Jubilee of Arne B. Mann, PhDr., CSc. (Zuzana KUMANOVÁ, Agnes HORVÁTHOVÁ, Klára ORGOVÁNOVÁ, Alexander MUŠINKA, Michal VAŠEČKA, Jana BELIŠOVÁ) • 73
- Conference on Cultures and Borders in Vršac (Serbia) (Miroslav VÁLKA) • 77
- Conference on Research and Education on the Holocaust in Central Europe (Lenka KOIŠOVÁ) • 79
- XV. Yearly Professional Seminar *The Ethnologist and the Museum: Documentation from the Second Half of the 20th Century and the Present* (Eva ŠEVČÍKOVÁ) • 81

- Focus on Cultural Heritage – a Seminar on the Cultural Heritage of the Lesser Carpathian Region (Michal NEMEC) • 83
- Exhibition “Rock me, Mama... Birth, Childhood and Youth in the Traditional Culture of Slovakia” (Miroslava BOBÁKOVÁ) • 85
- Introductory Words on Presenting the Publication *The Denominational Culture of Slovaks in Hungary* (Ján BOTÍK) • 90
- On the Road to Interdisciplinary Dialogue (Cooperation between the Chair of Ethnology and Cultural Anthropology of FP CU in Bratislava and the Slovak Technical University in Bratislava) (Dita CSÜTÖRTÖKYOVÁ) • 93

BOOK REVIEWS/REVIEW ESSAYS

- Tzvetan Todorov: Strach z barbarů. Kulturní rozmanitost, identita a střet civilizací (Magdaléna KUSÁ) • 96
- Tatiana Podolinská, Tomáš Hrustič: Boh medzi bariérami (Eva KREKOVIČOVÁ) • 98
- Karol Janas: Perzekúcie Rómov v Slovenskej republike (1939 – 1945) (Arne B. MANN) • 99
- Blanka Soukupová, Hedvika Novotná, Zuzana Jurková, Andrej Stawarz (Ed.): Město – identita – paměť (Anna KASANOVÁ) • 102
- Wójcicka, Marta: Dawno to temu, już bardzo dawno... Formuły ramowe w tekstach polskiej prozy ludowej (Zuzana PANCZOVÁ) • 104
- Eva Večerková: Lidové obyčeje a jejich výtvarné komponenty. Tvary a symboly (Věra FROLCOVÁ) • 105
- Lia Ryšavá, Vlastimil Sedlák: Zapomenuté zkazky. Pověsti a vyprávění o evangelících z Boskovicka a Jevíčka (Zora VANOVIČOVÁ) • 107
- József Liszka (Ed.): Acta Ethnologica Danubiana 12. Az etnológiai központ évkönyve. Ročenka Výskumného centra európskej etnológie. Jahrbuch des Forschungszentrums für europäische Ethnologie (Izabela DANTEROVÁ) • 108
- Janka Kruk: Simvolika belaruskaj narodnaj kul'tury (Jana SUŠIENKOVÁ) • 109

EDITORIAL

Prvé tohtoročné číslo časopisu *Slovenský národopis* síce nemá určenú konkrétnu tému, no napriek tomu sa zhodou náhod v ňom ocitli najmä príspevky rozoberajúce problémy folkloristiky.

Hneď v úvodnej štúdii Vladimíra Bahnu sa čitatelia dozvedia, ako súvisia memoráty, čiže rozprávania o osobných skúsenostiach s nadprirodzenými bytosťami a javmi, s psychologickými poznatkami o fungovaní autobiografickej pamäti. Je zaujímavé pozorovať, ako sa súčasťou osobných spomienok postupne stávajú aj rozprávania prevzaté od blízkych príbuzných a priateľov, či dokonca z ešte vzdialenejších zdrojov a vznikajú tak tzv. falošné spomienky. O tom, ako môže tento druh spomienok ovplyvňovať repertoár poverových rozprávání a čo z toho vyplýva pre bádateľov, sa dozvieme viac v spomínanej štúdii. Podobnej téme, teda poverovým rozpráváním, sa venuje aj práca Lenky Horákovej, ktorá vyhodnocuje materiál zozbieraný na niektorých územiach Rumunska, Maďarska a Srbska, obývaných slovenskou diasporou. Okrem kvantitatívneho vyhodnotenia zozbieraných rozprávání sa autorka snaží prísť na to, aké faktory mohli ovplyvňovať zmeny v repertoári po emigrácii ich nositeľov z pôvodného územia. S folklórom úzko súvisí aj príbeh V. V. Kalaceja, gajdoša a vedúceho Katedry etnológie a folklóru na Bieloruskej štátnej univerzite kultúry a umení v Minsku, s ktorým sa porozprávala Jana Sušienková.

Inej problematike sa venuje rozsiahla štúdia Juraja Janta o sociálnych sieťach fungujúcich v podmienkach veľkého mestského panelového sídliska, konkrétne časti bratislavskej Petržalky. Jeho práca ilustruje zahraničné teórie o sociálnom kapitáli a sociálnych sieťach na príklade susedskej spolupráce a občianskej rezistencie obyvateľov sídliska voči plánom developerov, ohrozujúcim súdržnosť skúmanej komunity.

Okrem toho aktuálne číslo obsahuje množstvo správ a recenzií, z ktorých môžeme odporučiť napríklad gratulácie k životným jubileám J. Michálka a A. B. Manna, či podrobnú analytickú recenziu výstavy „Ohýbaj ma mamko... Narodenie, detstvo a mladosť v tradičnej kultúre Slovenska“ z pera Miroslavy Bobákovej. Verím však, že aj ostatné príspevky v tomto čísle *Slovenského národopisu* si nájdu svojich čitateľov.

VLADIMÍR POTANČOK

Vydáva Ústav etnológie Slovenskej akadémie vied

Adresa redakcie:

Klemensova 19

813 64 Bratislava

Slovenská republika

e-mail: slovensky.narodopis@savba.sk

Rozširuje, objednávky a predplatné (aj do zahraničia) prijíma:

Slovak Academic Press, Ltd.

P.O. Box 57, Nám. Slobody 6

810 05 Bratislava

Slovakia

e-mail: sap@sappress.sk

Tlač: ETERNA Press, s.r.o.

Elektronická verzia prístupná na:

<http://www.sappress.sk>

<http://www.uet.sav.sk/slovenskynarodopis.htm>

Registračné číslo: 7091

SLOVAK ETHNOLOGY

Journal of the Institute of Ethnology of the Slovak Academy of Sciences

Vol. 60, 2012, Number 1

Address of the Editorial Office:

Ústav etnológie SAV, Klemensova 19,

813 64 Bratislava, Slovakia, e-mail: slovensky.narodopis@savba.sk

Distributed by:

Slovak Academic Press, Ltd., P.O. Box 57, Nám. slobody 6,

810 05 Bratislava, Slovakia, e-mail: sap@sappress.sk

and

SLOVART G.T.G. Ltd., Krupinská 4,

P.O. Box 152, 852 99 Bratislava, Slovakia

SLOVENSKÝ SLOVAK NÁRODOPIS ETHNOLOGY

